Pro Vege ry:n asiantuntijalausunto

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: HE 99/2025 vp – Valtion talousarvio vuodelle 2026

Pro Vege ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2026.

Valtion vuoden 2026 talousarvioesityksen yleisperusteluissa korostetaan talouskasvun vahvistamista, kilpailukyvyn parantamista ja huoltovarmuuden turvaamista. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan määrärahat on kuitenkin kohdennettu lähes kokonaan nykyisen tuotantorakenteen ylläpitämiseen. Kasvipohjaisen ruoan kasvupotentiaali, joka vastaa suoraan näihin tavoitteisiin, puuttuu talousarviosta.

Luonnonvarakeskuksen mukaan ruokasektorin arvonlisä voisi kasvaa 1,75 miljardilla eurolla vuoteen 2035 mennessä, jos kasvipohjaiseen ruokaan panostetaan määrätietoisesti. Ilman panostuksia kehitys jää huomattavasti vähäisemmäksi: arvonlisä olisi vain 570 milj. €[1]. Kasvipohjaisen ruoan vahvistaminen tukisi samalla maatalouden rakennemuutosta, kansanterveyttä, ilmastotavoitteita ja huoltovarmuutta.

Pro Vegen näkemyksen mukaan vuoden 2026 talousarvioon tulisi lisätä seuraavat linjaukset ja määrärahojen kohdennukset:

1. **Maataloustuet**: Kohdennetaan osa CAP:n ympäristöjärjestelmän ja kansallisen liikkumavaran puitteissa kasvipohjaisten raaka-aineiden tuotannon tukemiseen.

2. **Investointituet**: Suunnataan maatalouden investointitukia kasvipohjaisten raaka-aineiden jalostukseen ja uusien arvoketjujen rakentamiseen.

3. **TKI-rahoitus**: Vahvistetaan ruokainnovaatioihin kohdistuvaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa MMM:n ja Business Finlandin kautta, erityisesti kasvipohjaisen ruoan soveltavan tutkimuksen ja kaupallistamisen tukemiseen.

4. **Julkiset ruokapalvelut**: Varmistetaan, että kuntien ja valtion ruokapalveluiden rahoituksessa ohjataan tarjontaa ravitsemussuositusten mukaiseen, kasvipainotteisempaan suuntaan.

5. **Strateginen ohjelma**: Käynnistetään kansallinen kasvipohjaisen ruoan toimintasuunnitelma ja investointiohjelma, jolla varmistetaan määrärahojen

[1] Ruokasektorin kasvunäkymät nykyisellä toimintamallilla: Perusskenaario sektorin kasvusta vuoteen 2035, Luonnonvarakeskus (2025)

systemaattinen kohdentaminen alan kehittämiseen.

Budjetin linjauksissa kasvipohjainen ruoka tulee tunnistaa sekä kasvun että huoltovarmuuden kärjeksi. Ilman tätä näkökulmaa Suomi menettää merkittävän talousmahdollisuuden ja heikentää kykyään vastata ruokajärjestelmän globaaliin murrokseen.

Helsingissä 30.9.2025

Niklas Kaskeala
Hallituksen puheenjohtaja, Pro Vege ry
Puh. 0505866422